İskəndərova Şaiqə Həmzə qızı,
filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent,
Bakı Biznes Universiteti,
Email: iskenderovashaiqe@gmail.com

İŞĞALDAN AZAD OLUNMUŞ ƏRAZİLƏRDƏ AZƏRBAYCANÇILIQ İDEOLOGİYASININ MÜASİR TƏLƏBLƏR SƏVİYYƏSİNDƏ TƏBLİĞİ

İdeologiya vətən haqqında vahid elmi sistemdir. Azərbaycançılıq ideologiyası da dünya azərbaycanlıları üçün öz vətəni ilə bağlı elmi sistem təşkil edən dəyərlər toplusudur. Azərbaycançılıq nədir? sualına çox müxtəlif cavablar vermək olar. Azərbaycançılıq ilk növbədə bu vətənə, bu torpağa bağlılıq, eyni zamanda əqidə və milli şüur deməkdir. Azərbaycan tarixən müxtəlif etnik qrupların birgə, çiyin – çiyinə yaşadığı bir coğrafiya olub. Bu ideyanın məqsədi çoxmillətli Azərbaycan xalqının birləşdirilməsi və demokratik yolla inkişaf etməsinə zəmin yaradan dəyərlər sisteminin forma-

laşdırılmasıdır. Bu ideologiya Azərbaycanın müstəqilliyini arzulayan, onun güclənməsini istəyən bütün insanları birləşdirir.

Hər kəs azərbaycançılıq ideologiyasının daşıyıcısı ola bilər. Bu ideyanın əsasında Azərbaycanı özünə vətən sayan bütün xalqların milli, etnik, dini və sosial hüquqlarının bərabərliyi dayanır. Dünya azərbaycanlılarının 2011-ci il iyulun 5-də Bakıda keçirilən 3-cü qurultayında dövlət başçımızın fikri necə də möhtəşəm səslənir: Bizim bir Vətənimiz var - Azərbaycan, bizim bir dilimiz var - Azərbaycan dili, bizim bir ideologiyamız var - azərbaycançılıq ideologiyası. Azərbaycançılıq ideologiyası bu gün də Prezident İlham Əliyevin xarici və daxili siyasətində başlıca yer tutur. Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın da bu ideologiyanın təbliğində müstəsna rolu vardır. Bu ideologiya 90-cı illərin əvvəllərində məhz dövlətçiliyimizi, müstəqilliyimizi, suverenliyimizi qoruyub saxlamaq üçün təşəkkül tapdı. Azərbaycançılığın ana xətti budur – həmişə və hər yerdə Azərbaycan naminə çalışmaq, onun hərtərəfli yüksəlişinə səy göstərmək, vətən və xalq qarşısında borc və məsuliyyəti dərk edib əməli fəaliyyətdə rəhbər tutmaq. Qarşılıqlı anlaşma, sülhsevərlik, tolerantlıq kimi multikultural dəyərlər ayrı- ayrı etnik qruplar arasında azərbaycançılığın qorunmasının və inkişafının əsasında duraraq bu inkişafa misilsiz töhfələr verir. Məhz bu dəyərləri rəhbər tutaraq Ulu Öndər azərbaşcançılıq ideologiyasını bir konsepsiya şəklinə salmışdır. Bu ideologiyanın məzmunca mahiyyətini Azərbaycanda yaşayan müxtəlif xalqların mədəniyyətinin, ənənələrinin, konveksiyalarının üzvi surətdə vəhdəti təşkil edir. 44 günlük Vətən müharibəsində bizim uğurumuzun səbəbi Azərbaycan xalqının məhz vahid ideologiya ətrafında birləşməsi olub. İndi işğaldan sonra ən böyük vəzifə işğaldan azad olunmuş ərazilərdə bu ideyanın təbliğinə çox böyük diqqət yetirməkdir. Məhz bu ideologiya bütün Azərbaycan vətəndaşlarının, eləcə də Dağlıq Qarabağdakı etniklərin qəlbinə hakim olmalıdır. Bunun üçün isə azərbaycançılıq təbliğ olunmalı, tədrisin bütün pillələrində bu barədə zaman – zaman söhbətlər edilməli, tədbirlər keçirilməli, bütün mümkün imkanlardan istifadə edilərək ideologiya olaraq qabardılmalıdır.

Hazırda qloballaşan dünyada ölkəmizin qarşısında duran prioritet hədəf - XXI əsrin çağırışlarına cavab verən, bilik və bacarıqlara malik olan, soykökünə bağlı, ənənəvi milli-mənəvi dəyərləri qoruyub saxlayan və bölüşən, Vətənin dinc quruculuğu və müdafiəsinə hazır olan, müasir və kreativ düşüncəli, innovasiyalardan baş açan yeni nəslin formalaşdırılmasına nail olmaqdan ibarətdir. Əslində bu hədəflər müasir Azərbaycan təhsilinin və milli tərbiyənin qarşısında duran əsas prioritetlər və strateji istiqamətlərdir Bu strateji hədəfə çatmağın əsas vasitələrindən biri uşaq və gənclərin milli vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə işinin səmərəli təşkilidir.

Tərbiyənin strateji istiqamətləri müasir Azərbaycanın qurucusu, Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən lakonik şəkildə bu cür ifadə edilmişdir: "Məktəb gənc şəxsiyyətin bir vətəndaş kimi təşəkkülündə, gənclərin vətənpərvərlik tərbiyəsində böyük rol oynayır. Hər bir gənc vətəndaş öz ölkəsinin alovlu vətənpərvəri olmalıdır". Məhz azərbaycançılıq milli ideologiyasından irəli gələn vətənpərvərlik ideyaları hər bir təhsil müəssisəsinin uşaq və gənclərlə aparılan tərbiyə işində başlıca yer tutmalıdır. Təhsil müəssisələrində təhsil alan uşaq və gənclər bilik, savad və bacarıq, eləcə də dünyagörüşü və intellektual potensial baxımından fərqlənə bilər. Ancaq bu amillərdən asılı olmayaraq, hər bir uşaq və gəncin vətənpərvərlik məfkurəsi zəminində tərbiyə alması

birmənalı qəbul edilməlidir.

Bu gün hər bir Azərbaycan məktəbində doğma Vətənimizin ayrılmaz parçası olan Qarabağın işğaldan azad olunması uğrunda döyüşlərdə şəhid və ya qazi olmuş qəhrəman oğullarımızın misilsiz rəşadət nümunələri yetişməkdə olan gənclərimiz üçün böyük vətənpərvərlik dərsləridir. Bir sıra məktəblərimiz döyüşlərdə həlak olmuş şəhidlərimizin adını daşıyır. Bu nümunələr şagirdlərin vətənpərvərlik tərbiyəsində misilsiz rol oynayır.

Təhsil müəssisələrində vətənpərvərliklə bağlı aparılan sistemli işlərdə uşaq və gənclərin Azərbaycan Respublikasının Dövlət rəmzlərinə hörmət və məhəbbət ruhunda tərbiyəsi mühüm yer tutur. Hər bir Azərbaycan vətəndaşı yaxşı bilir ki, Dövlət bayrağı millətin, müstəqil dövlətin müqəddəs rəmzi, xalqın mənəvi pasportu, milli mənliyi və qürur mənbəyidir. Dövlət bayrağımız hər bir təhsilalan üçün milli iftixar və qürur mənbəyi olmaqla yanaşı, həm də vətənpərvərlik simvoludur.

Ulu Öndərin gənclər siyasətinin amalı xalqımızın əsrlər boyu yaratdığı və qoruyub inkişaf etdirdiyi milli-mənəvi dəyərlər əsasında, müstəqil dövlətçilik, milli azadlıq və onların qorunması, azərbaycançılığın inkişaf etdirilməsi uğrunda mübariz ruhlu gənc nəslin yetişdirilməsindən ibarət olub. Milli dövlətçiliyin möhkəmləndirilməsi və inkişafı, hüquqi demokratik cəmiyyət quruculuğu, siyasi, iqtisadi və hüquqi islahatlarla bağlı Ulu öndərin işıqlı ideyaları müstəqil Azərbaycanın hazırki və gələcək inkişaf strategiyasının əsasını təşkil edir. Heydər Əliyev gəncləri müstəqil Azərbaycanın gələcəyi hesab edirdi.

Prezident İlham Əliyevin təhsil və gənclər siyasətinin əsasında "Biz maddi dəyərlərimizi, iqtisadi potensialımızı insan kapitalına çevirməliyik" kimi konseptual baxışı durur. Dövlət başçısının son illərdə təsdiq etdiyi Azərbaycan gəncliyi ilə bağlı bir neçə dövlət proqramı da məhz bu konseptual yanaşmanın reallaşmasına xidmət edir. Dövlət başçısının böyük uğurla gerçəkləşdirdiyi gənclər siyasəti gənclər arasında vətənpərvərlik ruhunun yüksəlməsinə, gənclərin vətənçilik, dövlətçilik, azərbaycançılıq ideyaları əsasında əsl vətənpərvər kimi yetişmələrinə imkan yaratmışdır.

Müasir mərhələdə ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyev gənclər qarşısında mühüm vəzifələr qoyaraq xüsusi vurğulamışdır ki, gənclər milli ruhda, vətənpərvərlik ruhunda, ənənəvi dəyərlər əsasında tərbiyə olunmalı, yaxşı oxumalı, bilikli, savadlı olmalı, ölkənin tarixini yaxşı bilməli, anti-Azərbaycan dairələrinin təsiri altına düşməməlidirlər.

Bu istiqamətdə, xüsusən ailədə və təhsil sistemində aşağıdakı prioritet məsələlərə diqqət artırılmalı, vətənpərvərlik tərbiyəsi sahəsində qazanılmış tarixi təcrübə daha da inkişaf etdirilməli, tərbiyə işi qloballaşan dünyanın müasir çağırışlarına cavab verməli, ölkənin iqtisadi, siyasi, sosial inkişafı ilə ayaqlaşmalıdır. Əlalxüsus işğaldan azad olunmuş ərazilərimizdə yaşayan milli azlıqların nümayəndələri də azərbaycançılıq düşüncələrinə köklənməli və o ərazilərdə yeni həyatın qurulmasında fəal iştirak etməlidirlər. Bunun üçün isə aşağıdakı təbliğat- təşviqat işlərinə ehtiyac var:

- təhsil sistemində tərbiyə işinin səmərəli təşkili, bu sahənin dinamik və davamlı inkişafı üçün mövcud reallıqlar habelə dünya təcrübəsi nəzərə alınmaqla, tərbiyənin milli konsepsiyası, eləcə də inkişaf strategiyası hazırlanmalı və icrasına başlanılmalıdır. Vətənpərvərlik tərbiyəsi təhsildə əsas prioritet istiqamət kimi müəyyənləşdiril-məlidir;

- Vətən müharibəsinin nəticələri nəzərə alınmaqla, təhsilin məzmununda müvafiq korrektə və düzəlişlər aparılmalı, Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyünün təmin olunması və işğaldan azad olunan ərazilər haqqında yeni reallıqlar ümumi təhsilin məzmununa daxil edilməlidir;

- Vətən müharibəsində Azərbaycanın qələbəsini təmin edən amillər təhlil olunmalı, bütün təhsil müəssisələrində Qarabağla bağlı xüsusi ustad dərsləri təşkil olunmalı, müharibə şəhidləri və qaziləri təhsilalanlara dərindən tanıdılmalıdır;

- tərbiyə işinin sistemli təşkili, azərbaycançılıq ideologiyasının təbliği, Azərbaycan dilinə, ədəbiyyatına, tarixinə, mədəniyyətinə məhəbbət hissinin, milli-mənəvi dəyərlərə hörmət duyğularının aşılanması, Vətənə sədaqət - vətənçilik, vətəndaşlıq mövqeyinin formalaşdırılması, bir sözlə, vətənpərvərlik tərbiyəsi bütün təhsil sisteminin, xüsusən ümumi təhsil və məktəbdənkənar təhsil müəssisələrinin qarşısında duran prioritet vəzifələrdən biri olmalıdır;

- Vətən müharibəsində qazanılan uğurlara dair elmi, bədii, sənədli, publisistik əsərlər yaranmalı, çap olunmalı, dünyanın müxtəlif dillərinə tərcümə edilməlidir, Vətən müharibəsi qəhrəmanlarının, Dağlıq Qarabağ ərazisində məskunlaşan digər etniklərin də yaddaşına köçürülməlidir. Zaman–zaman yazılacaq qəhrəmanlıq dastanları və çəkiləcək sənədli, habelə bədii filmlər bu ərazilərdə yaşayan, fəaliyyət göstərən, təhsil alan bütün insanlarla, ələlxüsus digər etnik azlıqlara məxsus vətəndaşlarla aparılacaq əsas təbliğat üsulları olmalıdır.

Şübhə yoxdur ki, Azərbaycan cəmiyyəti və təhsil sistemi vətənpərvərlik- azərbaycançılıq tərbiyəsi sahəsində qazanılmış nailiyyətləri Vətən müharibəsinin yaratdığı yeni reallıqlara uyğun daha da inkişaf etdirəcəkdir. Ulu Öndər Heydər Əliyevin böyük uzaqgörənliklə söylədiyi kimi, ilkin olaraq ailədən başlayan bu tərbiyəvi iş təhsil müəssisələrində davam etdiriləcək, bütün cəmiyyətin hər bir üzvünün əməlindəki müsbət nümunələrlə yetkinləşdiriləcək.